

גמרא סדורה

מסכת שבת

פרק י"ח - "מפנין"

מהדורה זו מוקדשת לילדי ונוער עתניאל הנפלאים
שנוסף ללימודיהם ועיסוקיהם באים כל לילה ללמוד את הדף היומי
"מפי עוללים ויונקים יסדת עוז למען צורריך להשבית אויב ומתנקם" (תהלים ח, א)

לימוד פרק זה מוקדש:
להצלחת הזיווג של אחייני היקר
אהרון ידידיה ווינט עב"ג חדוה שניצר

המהדורה המעניקה חווית הצלחה
ומאהיבה את הגמרא על לומדיה

יוצא לאור על ידי עמותת "זכל בניך לימודי ה"

ח"י תמוז תש"פ

בהצלחה - יגעת ומצאת - תאמיין!!!

להארות והערות

דניאל ברק ווינט

טל' - 0526071122

דוא"ל vinetdb81@gmail.com

עתניאל ד.ג. הר חברון 9040700

תודה רבה לכל הלומדים שהעירו הערות והארות,
בזכותם מהדורה זו טובה יותר.
ובייחוד לרב נתנאל אריאל שהגיה, העיר והאיר הארות רבות בכשרון רב,
את כל מסכת שבת, אני מודה לו ולכולם

©

כל הזכויות שמורות

על הניקוד, הפיסוק החלוקה לסוגיות, פסקאות, עיצוב ועימוד,
שמורות לעמותת "וכל בניין לימודיך" ולדניאל ברק ווינט.

מסכת שבת פרק י"ח - "מפנין"

1. קכו, ב - קכז, א

רפ"י

מתני'
מפנין. אם צריך למקומן להושיב שם אורחים להסב בסעוד' או תלמידים לדרשה ולא חיישין לטרחא דשבת:
אבל לא את האוצר. מפרש בגמרא:
מפנין תרומה טהורה. כלומר ומהו מפנין דבר הראוי כגון אלו תרומה טהורה דחזי לבהמת כהן אבל תרומה טמאה לא דאפילו לבהמת כהן לא חזיא בשבת דאע"ג דבחול חזיא כדתניא בכל שעה בפסחים (דף לב.) שאם רצה כהן מריצה לפני הכלב בשבת וביום טוב לא חזיא דזו היא ביעורה מן העולם או להיסק או לבהמה ואין מבערין תרומה טמאה וקדשים טמאין ביום טוב כדתנן (לעיל דף כג.) ואין מדליקין בשמן שריפה ביום טוב ואוקימנא טעמא משום דאין שורפין קדשים ביום טוב:
לוף. מין קטניות שאינו ראוי חי אפילו לבהמה:
לעורבין. כגון עשירים שמגדלין עורבין לגדולה:
זרדים. מין קנים הם שמזרדים כשהן רכים ואוכלים אותם:

גמ'

ארבע מחמש. אם לא היה שם אלא כשיעור ה' קופות לא יפנה אלא ד' מהם שאסור לגמור את האוצר דילמא חזי גומות בקרקעיתו ומשוי להו:
מאוצר גדול. ואם יש הרבה אין מפנין אלא חמש דחיישין לטרחא:
מאי אבל לא את האוצר. שלא יגמור את האוצר לא מצית אמרת דהא מרישא שמעינן ארבע וחמש:
תחלה. אם לא התחיל בו להסתפק ממנו כבר למאכלו או למאכל בהמתו דאם כן הוה ליה מוקצה ומתניתין רבי יהודה היא:

משנה

מפנין אפילו ארבע וחמש קופות של תבן ושל תבואה, מפני האורחים, ומפני בטול בית המדרש, אבל לא את האוצר.
מפנין: תרומה טהורה, ודמאי, ומעשר ראשון שניתלה תרומתו, ומעשר שני והקדש שנופדו, והתורמוס היבש, מפני שהוא מאכל לעזים.
אבל לא: את הטבל, ולא את מעשר ראשון שלא נטלה תרומתו, ולא את מעשר שני והקדש שלא נפדו, ולא את הלוף, ולא את החרדל.
רבן שמעון בן גמליאל: מתיר בלוף, מפני שהוא מאכל עורבין.

חבילי קש, וחבילי עצים, וחבילי זרדים, אם התקינו למאכל בהמה - מטלטלין אותן, ואם לאו - אין מטלטלין אותן.

גמרא

השתא "חמש" - מפנין, "ארבע" - מיבעיא?!

אמר רב חסדא:
 ארבע מחמש.

איכא דאמרי:
 ארבע - מאוצר קטן⁵²⁵,
 וחמש - מאוצר גדול.

ומאי "אבל לא את האוצר"?

שלא יתחיל באוצר תחלה.

ומני?

רבי יהודה היא,
 דאית ליה מוקצה.

⁵²⁵ גירסת וילנא: (איכא דאמרי: ארבע - מאוצר קטן). רי"ף ומהרש"ל לא גורסים מילים אלו. נ"מ האם המשנה מלמדת אותנו שני דינים או אחד.

רש"י

כדאמרי אינשי. חשבון קטן תחילה ואם יצטרך ליותר יפנה יותר משום הכי נקט ד' ברישא והדר חמשה וה"ה אפילו טובא: **שלא יגמור.** משום אשוויי גומות:

קב"א ושמאל אמר: **"ארבע וקמ"ש"** - אבד אמרי אינשי, ואי בעי - אפילו טובא נמי מפנין.

ומאי **"אבל לא את האוצר"**?

שלא יגמור כולו, דילמא אתי לאשוויי גומות, אבל אתחולי מתחיל.

ומני?

רבי שמעון היא, דלית ליה מוקצה.

רס"י

ברגלו. מפנה ברגלו לכאן ולכאן
דרך הליכתו דלא הוי טלטול:
תבואה צבורה. מוכחא מילתא
דהוקצה לאוצר:
להסתפק. להאכיל לבהמתו
אסור דברי ר"ש ור' אחא כו':
כלפי לייא. כנגד היכן פונה
חדבר הזה האמור להיפך ר"ש
מתיר מוקצה בכל מקום וכאן
הוא מחמיר:
לייא. היכן כגון חצבי לנהרא
כגני לייא דברכות (דף נח.).
לתך. אבל בציר מהכי לאו אוצר
הוא:
לתך. חצי כור הוא ט"ו סאין:

2. קכז, א

תנו רבנן:
"אין מתחילין באוצר תחילה,
אבל עושה בו שביל כדי שיפנים ויצא".

"עושה בו שביל"?!
והא אמרת "אין מתחילין"!

הכי קאמר:
עושה בו שביל ברגליו, בכניסתו וביציאתו.

תנו רבנן:
"תבואה צבורה,
בזמן שהתחיל בה מערב שבת - מותר להסתפק ממנה בשבת,
ואם לאו - אסור להסתפק ממנה בשבת,
דברי רבי שמעון.
רבי אחא מתיר".

כלפי לייא!

אלא אימא: "דברי רבי אחא, ורבי שמעון מתיר".

תנא:
"כמה שיעור תבואה צבורה?
לתך".

בעא מיניה רב נחומי בר זכריה מאביי:
שיעור תבואה צבורה - בכמה?

הרי אמרו:
"שיעור תבואה צבורה - לתך".

3. קכז, א

רש"י

בד' וה' קופות אין טפי לא. בקופות עצמן הוא יפנה וימלאם אם ירצה או שק בכתפו שיעור קופה בפעם אחת אבל טפי להלך יותר מה' פעמים כגון לפנות בכלים קטנים וירבה בהילוך לא:

למעוטי בהילוכא עדיף. ואע"ג דאפשי משוי הוא:

או דילמא מעוטי משוי עדיף. ואם בא לפנות בכלים קטנים כשיעור ה' קופות מותר ולרב חסדא קבעי לה דאמר ה' דוקא: בי' ובט"ו. קס"ד אקופות קאי לומר שמפנה בקופות קטנות וירבה בהילוך:

אכדין קאי. ולא פליגי והכי קאמר בי' בט"ו יפנה באותן ה' קופות:

הא דמשתקלי חדא חדא בקופה. הך דתניא ד' וה' ולא נחת למנינא דכדין איירי בכדין גדולים דמשתקלי חדא בקופה והך דתנא בי' וט"ו איירי בכדים בינונים ובכדין קטנים עשר כדמשתקלי תרי תרי בקופה ט"ו כדמשתקלי תלתא תלתא בקופה דקטנים:

כי דקורי דהרפניא. בכדין של הרפניא איבעיא להו. אליבא דרב חסדא:

איבעיא להו:

הני "ארבע וחמש קופות" דקאמר, בארבע וחמש קופות - אין, טפי - לא, אלמא: למעוטי בהילוכא עדיף, או דילמא:

למעוטי משוי עדיף?

תא שמע:

דתני חדא:

"מפניו אפילו ארבע וחמש קופות של כדי שמון ושל כדי יין",

ותניא אידך:

"בעשר ובחמש עשרה",

מאי לאו בהא קמיפלגי:

דמר סבר: מעוטי בהילוכא עדיף.

ומר סבר: מעוטי במשוי עדיף.

לא, דכולי עלמא: מעוטי בהילוכא עדיף,

ומי סברת: "בעשר ובחמש עשרה" אקופות קאי? אכדין קאי, ולא קשיא:

הא - דמשתקלי חד חד בקופה,

והא - דמישתקלי תרי תרי,

והא - דמשתקלי תלתא תלתא, ובדקורי דהרפניא.

רפ"י

דחוק לתלמידים. שאין מקום לתלמידים להושיב:
ועימר. פנה את העומרים וקרמלית הואי ובפחות פחות מד' אמות:
ת"ש ועימר רבי. אלמא חד גברא פניחהו:
רבי בנפשיה עימר. בתמיה וכי אורחיה דנשיא בהכי:

4. קכז, א

איבעיא להו:
הני "ארבע וחמש" דקאמר,
אף על גב דאית ליה אורחין טובא,
או דילמא:
הכל לפי האורחין?

ואם תמצוי לומר: הכל לפי האורחין,
חד גברא מפני כולוהו,
או דילמא:
גברא גברא מפני לנפשיה?

תא שמע:
דאמר רבה אמר רבי חיאי:
פעם אחת הלך רבי למקום אחד, וראה מקום דחוק לתלמידים,
ויצא לשדה, ומצא שדה מלאה עומרים ועימר רבי כל השדה כולה.
(שמע מינה: הכל לפי האורחין)⁵²⁶.

ורב יוסף אמר רבי הושעיא:
פעם אחת הלך רבי חיאי למקום אחד, וראה מקום דחוק לתלמידים,
ויצא לשדה ומצא שדה מלאה עומרים, ועימר רבי חיאי כל השדה כולה.
שמע מינה: הכל לפי האורחין.

ועדיין תבעי לך:
חד גברא מפני ליה לכולא,
או דילמא כל גברא וגברא מפני לנפשיה?

תא שמע:
ועימר רבי!

ולטעמיה, רבי בדנפשיה עימר!
אלא, צוה ועימר,
ולעולם כל חד וחד מפני לנפשיה.

⁵²⁶ מהרש"ל מוחק מילים אלו, בכתבי יד יש הגורסים ויש שלא, כולם מסכימים שמדובר במסקנה נכונה. במהדורת וילנא – בסוגרים עגולות. לעני"ד פרשנות שהתווספה לגמרא, ולכן השארתי את הגירסה כפי שמופיעה במהדורת וילנא אך בגופן יותר קטן.

5. קכז, א-ב

רש"י

כהשכמת ביהמ"ד. מדשוי להו במתניי כי הדדי :
 מהשכמת בית המדרש. דתנא דידן אקדמה ברישא :
 אל נא תעבור. והניחו והלך לקבל האורחים :
 ועיון תפלה. לכיון בתפלתו :
 ה"ג הני נמי בהני שייכי. הכנסת אורחים וביקור חולים היינו גמילות חסדים ועיון תפלה היינו בכלל גמילות חסדים דכתיב (משלי יא) גומל נפשו איש חסד השכמת בית המדרש וגידול בנים לתלמוד תורה היינו תלמוד תורה דן את חבירו לכף זכות בכלל הבאת שלום דמתוך שהוא מכריעו לזכות ואמר לא חטא לי בזאת אנוס היה או לטובה נתכוון יש שלום ביניהן ורבי יוחנן לפרש לך אתא דבכלל גי דמתניתין איתנהו להנך וי ואיכא נמי לכבוד אב ואם ורבי יוחנן לא פליג עליה :

**"מפני האורחין,
 ומפני בטול בית המדרש".**

אמר רבי יוחנן:
 גדולה הכנסת אורחין כהשכמת בית המדרש,
 דקתני: "מפני האורחין ומפני בטול בית המדרש".

ורב דימי מנהרדעא אמר:
 יותר מהשכמת בית המדרש,
 דקתני: "מפני האורחין", והדר: "ומפני בטול בית המדרש".

אמר רב יהודה אמר רב:
 גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכניה,
 דכתיב: "ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור"⁵²⁷ (בראשית יח, ג).

אמר רבי אלעזר:
 בא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם.
 מדת בשר ודם - אין קטן יכול לומר לגדול: "המתן עד שאבא אצלך",
 ואילו בהקדוש ברוך הוא פתיב: "ויאמר אדני אם נא מצאתי" (בראשית יח, ג).

אמר רב יהודה בר שילא אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן:
 ששה דברים אדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא,
 ואלו הן: הכנסת אורחין,
 וביקור חולים,
 ועיון תפלה,
 והשכמת בית המדרש,
 והמגדל בניו לתלמוד תורה,
 והדן את חברו לכף זכות.

איני?!

והא אנו תנו:
**"אלו דברים שאדם עושה אותם ואוכל פירותיהן בעולם הזה, והקרן קיימת לו לעולם ה'
 ואלו הן: ביבוד אב ואם,
 וגמילות חסדים,
 והבאת שלום שבין אדם לחברו,
 ותלמוד תורה בנגד נזלים"** (פאה א, א).

הני - אין,
 מידי אחריןא - לא!

קכז, ב. הני נמי - ⁵²⁸בגמילות חסדים שייכי.

לישא אחריןא:
 הני - בהני שייכי.

⁵²⁷ ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך
⁵²⁸ מסורת הש"ס ורש"י ל"ג: "בגמילות חסדים שייכי. לישא אחריןא: הני" נ"מ האם השכמת בית המדרש הי סידור והוי גמילות חסדים, או לימוד תורה.

6. קז, ב

כ"ז

בפחי נפש. בדאבון נפש:
מוחכרת. שנותנה לחברו בכך
 וכך כורין לשנה: כל היכא
 דאמרינן מעשה בחסיד אחד או
 רבי יהודה בן בבא או רבי
 יהודה ברבי אלעאי:
ריבה. נערה:
שאינו בדוק לרבי. שאינו מכיר
 במדותיו לסמוך עליו ולהניח
 אצלו:
מטרוניתא. נכרית:

תנו רבנן:

"הָדָן חֲבִירוֹ לְכַף זְכוּת - דָּנִין אוֹתוֹ לְזְכוּת.
 וּמַעֲשֵׂה בְּאֲדָם אֶחָד שִׁירֵד מִגְּלִיל הָעֲלִיוֹן, וְנִשְׁכַּר אֶצֶל בַּעַל הַבַּיִת אֶחָד בְּדָרוֹם שְׁלֹשׁ שָׁנִים.
 עָרַב יוֹם הַבְּפוּרִים אָמַר לוֹ: תֵּן לִי שְׂכָרִי, וְאַלְךָ וְאָזוֹן אֶת אֲשֵׁתִי וּבְנִי.
 אָמַר לוֹ: אֵין לִי מַעוֹת.
 אָמַר לוֹ: תֵּן לִי פִירוֹת.
 אָמַר לוֹ: אֵין לִי.
 תֵּן לִי קַרְקַע.
 אֵין לִי.
 תֵּן לִי בְּהֵמָה.
 אֵין לִי.
 תֵּן לִי כָרִים וּכְסָתוֹת.
 אֵין לִי.

הפשיל בליו לאחוריו, והלך לביתו בפחי נפש.

לאחר הרגל נטל בעל הבית שכרו בידו, ועמו משוי שלשה חמורים: אֶחָד - שֶׁל מְאָכֵל,
 וְאֶחָד - שֶׁל מִשְׁתָּה,
 וְאֶחָד - שֶׁל מִיַּי מְגָדִים,

והלך לו לביתו.

אֶחָד שֶׁאָכְלוּ וְשָׁתוּ נָתַן לוֹ שְׂכָרוֹ.
 אָמַר לוֹ: בְּשַׁעָה שֶׁאֲמַרְתָּ לִּי: "תֵּן לִי שְׂכָרִי" וְאֲמַרְתִּי: "אֵין לִי מַעוֹת", בְּמָה חֲשַׁדְתָּנִי?
 אֲמַרְתִּי: שְׁמָא פְּרַקְמִטִּיא בְּזוּל נִזְדַּמְנָה לָךְ, וְלִקְחָתָּ בְּהוֹן.
 וּבְשַׁעָה שֶׁאֲמַרְתָּ לִּי: "תֵּן לִי בְּהֵמָה", וְאֲמַרְתִּי: "אֵין לִי בְּהֵמָה", בְּמָה חֲשַׁדְתָּנִי?
 אֲמַרְתִּי: שְׁמָא מוֹשְׁכַרְתָּ בֵּיד אַחֲרִים.
 בְּשַׁעָה שֶׁאֲמַרְתָּ לִּי: "תֵּן לִי קַרְקַע", וְאֲמַרְתִּי לָךְ: "אֵין לִי קַרְקַע", בְּמָה חֲשַׁדְתָּנִי?
 אֲמַרְתִּי: שְׁמָא מוֹחֲכַרְתָּ בֵּיד אַחֲרִים הֵיא.
 וּבְשַׁעָה שֶׁאֲמַרְתִּי לָךְ: "אֵין לִי פִירוֹת", בְּמָה חֲשַׁדְתָּנִי?
 אֲמַרְתִּי: שְׁמָא אֵינָן מַעוֹשְׁרוֹת.
 וּבְשַׁעָה שֶׁאֲמַרְתִּי לָךְ: "אֵין לִי כָרִים וּכְסָתוֹת", בְּמָה חֲשַׁדְתָּנִי?
 אֲמַרְתִּי: שְׁמָא הַקְדִּישׁ כָּל נִכְסָיו לַשָּׁמַיִם.
 אָמַר לוֹ: הַעֲבוּדָה! כָּךְ הִיָּה, הַדְרַתִּי כָּל נִכְסֵי בְּשִׁבִיל הוֹרְקָנוֹס בְּנֵי שְׁלַא עָסַק בַּתוֹרָה,
 וּכְשֶׁבִאתִי אֶצֶל חֲבִירֵי בְּדָרוֹם הִתִּירוּ לִי כָּל נְדָרַי.
 וְאַתָּה, כְּשֶׁם שִׁדְנַתְנִי לְזְכוּת,
 הַמָּקוֹם יִדִּין אוֹתָךְ לְזְכוּת".

תנו רבנן:

"מַעֲשֵׂה בְּחִסִּיד אֶחָד שֶׁפָּדָה רִיבָה אַחַת בַּת יִשְׂרָאֵל, וְלַמְלוֹן הִשְׁכִּיבָה תַּחַת מַרְגְּלוֹתָיו.
 לְמַחֵר יָרַד וְטָבַל וְשָׁנָה לְתַלְמִידָיו.
 וְאָמַר לָהֶם: בְּשַׁעָה שֶׁהִשְׁכַּבְתִּיהָ תַּחַת מַרְגְּלוֹתַי, בְּמָה חֲשַׁדְתוּנִי?
 אָמַרְנוּ: שְׁמָא יֵשׁ בְּנוֹ תַלְמִיד שְׁאִינוּ בְּדוֹק לְרַבִּי.
 בְּשַׁעָה שִׁירְדְתִי וְטָבַלְתִּי, בְּמָה חֲשַׁדְתוּנִי?
 אָמַרְנוּ: שְׁמָא מִפְּנֵי טוֹרַח הַדֶּרֶךְ אִירַע קָרִי לְרַבִּי.
 אָמַר לָהֶם: הַעֲבוּדָה! כָּךְ הִיָּה.
 וְאַתֶּם, כְּשֶׁם שִׁדְנַתוּנִי לְכַף זְכוּת, הַמָּקוֹם יִדִּין אֶתְכֶם לְכַף זְכוּת".

תנו רבנן:

"פַּעַם אַחַת הוֹצֵרֵךְ דָּבָר אֶחָד לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים אֶצֶל מְטְרוֹנִיתָא אַחַת,
 שֶׁכָּל גְּדוּלֵי רוּמֵי מְצוּיִין אֶצְלָה.
 אָמַרו: מִי יֵלֵךְ?
 אָמַר לָהֶם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אֲנִי אֵלֶךְ.

כ"י

דבר מלכות. וצריך להעלימו :
צינורא. רוק וגזרו על הנכרים
שיהיו כזבים לכל דבריהם :

הלך רבי יהושע ותלמידיו.
בין שהגיע לפתח ביתה חלץ תפיליו ברחוק ארבע אמות,
ונכנס ונעל הדלת בפניהו.
אחר שיצא ירד וטבל ושנה לתלמידיו.
ואמר להם: בשעה שחלצתי תפיליו, במה חשדתוני?
אמרנו: בסבור רבי, לא יכנסו דברי קדושה במקום טומאה.
בשעה שנעלתי, במה חשדתוני?
אמרנו: שמא דבר מלכות יש בינו לביתה.
בשעה שירדתי וטבלתי, במה חשדתוני?
אמרנו: שמא ניתזה צינורא מפיה על בגדיו של רבי.
אמר להם: העבודה! כך היה.
ואתם, כשם שדנתוני לזכות, המקום ידון אתכם לזכות."

כ"י

מאכילין לעניים דמאי. לא אסרוהו עליהם מפני שצריכים לחזר על פתח ע"ה וסמכו על שרוב עמי הארץ מעשרין: **אכסניא**. חיל של מלך ישראל ומטילו על בני העיר לפרנסן: **שניטלה תרומתו**. קס"ד תרומת מעשר שהלוי נותן לכהן וכ"ש תרומה גדולה שיש על ישראל להפריש והפרישו קודם שנתן המעשר ללוי:

שהקדימו בשבולין. לתרומה ישראל היה לו להפריש תרומה גדולה תחילה דכתיב (שמוח כב) מלאתך ודמעך לא תאחר מלאתך אלו בכורים מכאן שהמקדים תרומה לבכורים לוקה ודמעך זו תרומה שאם הקדים מעשר לתרומה לוקה והנ"מ משנתמרח בכרי לוקה אם הקדים מעשר לתרומה אבל הקדים למעשר קודם לתרומה בשבלים אינו לוקה: **והרמותם ממנו**. בלויים כתיב גבי תרומת מעשר:

7. קכז, ב

"מפנין: תרומה טהורה, ודמאי,

ומעשר ראשון שניטלה תרומתו, ומעשר שני והקדש שנפדו, והתורמוס היבש, מפני שהוא מאכל לעדים."

פשיטא!

לא צריכא דמנחה ביד ישראל.

מהו דתימא: כיון דלא חזיא ליה - אסור, קא משמע לן: כיון דחזיא לכהן - שפיר דמי.

"מפנין: ... ודמאי."

"דמאי" - הא לא חזי ליה!

כיון דאי בעי מפקר ליה לנכסיה, והוה עני, וחזיא ליה, השתא נמי חזי ליה. דתנן:

"מאכילין את העניים דמאי, ואת האכסניא דמאי" (דמאי ג, א).

ואמר רב הונא:

תנא:

"בית שמאי אומרים:

אין מאכילין את העניים דמאי,

ואת האכסניא דמאי.

ובית הלל אומרים:

מאכילין את העניים דמאי,

ואת האכסניא דמאי."

"מפנין: ... ומעשר ראשון שניטלה תרומתו."

פשיטא!

לא צריכא: שהקדימו בשבולים, ונטלה הימנו תרומת מעשר, ולא נטלה הימנו תרומה גדולה.

וכי הא דאמר רבי אבהו אמר ריש לקיש:

מעשר ראשון שהקדימו בשבולין - פטור מתרומה גדולה,

שנאמר: **"והרמתם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר" (במדבר יח, כו),**

מעשר מן המעשר אמרתי לה, ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר מן המעשר.

אמר ליה רב פפא לאביי:

אי הכי, אפילו הקדימו בכרי - נמי ליפטור!

אמר ליה:

רש"י

מכל מתנותיכם וגו'. נמי בלויים כתיב גבי תרומת מעשר וקאמר את כל תרומת ה' כל משמע כל צד תרומה שבו: **האי** דנתמרח: **אידיגן.** וחלה עליו חובת תרומה כדכתיב (דברים יח) ראשית דגנך הלכך כי שקלה לוי בעי אהדורי לכהן תרי ממאה שבו ברישא והדר אחד מעשרה: **דמריר.** שהוא מר:

עליך אמר קרא: **"מכל מתנותיכם תרימו"**⁵²⁹ (במדבר יח, כט).

ומה ראית?

האי - אידיגן,
והאי - לא אידיגן.

"מפניו: ... ומעשר שני והקדש שנפדו".

פשיטא!

לא צריכא, שנתן את הקרון ולא נתן את החומש.
הא קא משמע לן: דאין חומש מעכב.

"מפניו: ... והתורמס היבש".

דווקא יבש,
אבל לח - לא.

מאי טעמא?

כיון דמריר - לא אכלה.

⁵²⁹ מכל מתנותיכם תרימו את כל תרומת ה' מכל חלבן את מקדשו מומנו

רש"י

שלא ניטלה תרומתו. קא טלקא דעתך שלא ניטלה תרומת מעשר שלו:
אסימון. שאין עליו צורה:

8. קכח, א

קכח, א "אבל לא את הטבל".

פשיטא!

לא צריכא בטבל טבול מדרבנן, שזרעו בעציץ שאינו נקוב.

"ולא מעשר ראשון שלא נטלה תרומתו".

פשיטא!

לא צריכא: שהקדימו בכרי, שנטל ממנו מעשר, ולא נטלה ממנו תרומה גדולה. מהו דתימא: כדאמר ליה רב פפא לאביי, קא משמע לן: כדשני ליה אביי.

"ולא את מעשר שני והקדש שלא נפדו".

פשיטא!

לא צריכא דנפדו, ולא נפדו כהלכתן. מעשר - שפדאו על גבי אסימון, דרחמנא אמר: "וצרת הכסף בידך"⁵³⁰ (דברים יד, כה) - דבר נשיש בו צורה. הקדש - שחיללו על גבי קרקע, דרחמנא אמר: "ונתן הכסף וקם לו"⁵³¹ (ויקרא כז, ט).

⁵³⁰ ונתתה בכסף וצרת הכסף בידך והלפת אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך בו
⁵³¹ ואם גאל יגאל את השדה המקדיש אתו ונסף חמשית כסף ערבך עליו וקם לו

9. קכח, א

רש"י

חצב. עשב שמשתרש בעומק כנגדו ואין שרשיו מתפשטין ובו תיחם יהושע את הארץ לישראל:
 נעמיות. בנות היענה:
 יטלטלו. ראוי הוא להיות לו פילין ולהאכילן:
 על מכותיהן. בשבת ולא גזר משום שחיקת סממנין:
 שכן דרכן לסוך. בלא מכה הלכך. לאו מוכחא מילתא דלרפואה:

"ולא את הלויף".

תנו רבנן:

"מטלטלין: את החצב, מפני שהוא מאכל לצבאים, ואת החרדל, מפני שהוא מאכל ליונים."

רבן שמעון בן גמליאל אומר:

אף מטלטלין שבירי זבוכית, מפני שהוא מאכל לנעמיות.

אמר ליה רבי נתן:

אלא מעתה: חבילי זמורות יטלטלו, מפני שהוא מאכל לפילין?!"

ורבן שמעון בן גמליאל?

נעמיות - שכחי,
 פילין - לא שכחי.

אמר אמימר:

והוא דאית ליה נעמיות.

אמר רב אשי לאמימר:

אלא דקאמר ליה רבי נתן לרבן שמעון בן גמליאל: "חבילי זמורות יטלטל, מפני שהוא מאכל לפילין?!"

אי אית ליה פילין - אמאי לא!

אלא - ראוי,

הכי נמי - ראוי.

אמר אבוי:

רבן שמעון בן גמליאל,

ורבי שמעון,

ורבי ישמעאל,

ורבי עקיבא - כולהו סבירא להו:

כל ישראל - בני מלכים הם.

רבן שמעון בן גמליאל -

הא דאמרן.

רבי שמעון -

דתנן:

"בני מלכים - סכין על גבי מכותיהן שמו וורד,

שכן דרכן של בני מלכים לסוך בחול.

רבי שמעון אומר:

כל ישראל - בני מלכים הם" (שבת קיא.).

רבי ישמעאל ורבי עקיבא -

דתנאי:

"הרי שהיו נושין בו אסף מנה, ולבוש איצטלא בת מאה מנה - מפשיטין אותו,

ומלבישין אותו איצטלא הראויה לו".

תנא משום רבי ישמעאל, ותנא משום רבי עקיבא:

"כל ישראל - ראויין לאותה איצטלא".

רש"י

10. קכת, א

התקינן. הזמינן: **אסור לטלטלן.** ואפילו הזמינם למאכל בהמה דטירחא היא: **סיאה אזוב וקורנית.** לקמיה מפרש לה: הכניסן לעצים לייבשן:

שלא יקטום בכלי. כדרך חול כדאמרן (לעיל דף עד:): האי מאן דפריס סילקא דמי לטוחן. במילתיה דרבי יהודה גרסינן מולל ואוכל ובלבד שלא ימלול בכלי הרבה וחכמי אומרים מולל בראשי אצבעותיו ובלבד שלא ימלול בידו הרבה כדרך חול כך מצאתי בתוספתא דרבנן מחמרי דבכולי ידא אסור אלא בראשי אצבעותיו ומהו מולל כגון אם בא לאכול הזרע מולל השרביטין שהזרע בתוכם:

וכן באמיתא. לקמיה מפרש מאי אמיתא:

נינא. מינטא"י {מינט"א: נענע}:

פיגס. רוד"א {פיגס (צמח)}: **צתרי.** שדריא"ה {צתרה (צמח)} לוי"ה לייא פוליאול

{פוליו"ל: סוג של נענע}:

אברתא. אישני"א אישב"א: **איזוב (?)** [זיהוי הצמח אברתא קשה: יש הרואים בו את

הגומא, הסוף, שממנו נוצר הפפירוס, ויש הרואים בו את

אחד ממיני האיזוב. גם תרגומו של רש"י בעייתו]:

חשי. שדריא"ה {צתרה (צמח)} וללשון הראשון לא פורש:

"חבילי קש וחבילי עצים, וחבילי זרדים: אם התקינן למאכל בהמה - מטלטלין אותן, ואם לאו - אין מטלטלין אותן".

תנו רבנן:

"חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים: אם התקינן למאכל בהמה - מטלטלין אותן, ואם לאו - אין מטלטלין אותן. **רבן שמעון בן גמליאל** אומר: חבילין הניטלין: ביד אחד - מותר לטלטלן, בשתי ידים - אסור לטלטלן.

חבילי סיאה אזוב וקורנית,

הכניסן לעצים - אין מסתפק מהן בשבת,

למאכל בהמה - מסתפק מהן בשבת.

וקוטם ביד ואוכל, ובלבד שלא יקטום בכלי,

ומולל ואוכל, ובלבד שלא ימלול בכלי הרבה,

דברי רבי יהודה.

וחכמים אומרים:

מולל בראשי אצבעותיו ואוכל,

ובלבד שלא ימלול בידו הרבה בדרך שהוא עושה בחול.

וכן באמיתא, וכן בפיגס, וכן בשאר מיני תבלין".

מאי "אמיתא"?

נינא.

"סיאה"?

אמר רב יהודה:

צתרי.

"אזוב"?

אברתא.

"קורנית"?

קורניתא שמה.

וקא ההוא דאמר להו:

מאן בעי קורניתא?

ואישתכח חשי!

אלא:

"סיאה" - צתרי,

"אזוב" - אברתא,

"קורניתא" - חשי.

11. קכח, א-ב

רש"י

בשר תפל. שאינו מלוח ומאן דגריס תפרוח היא היא:
מותר לטלטלו. דלית ליה מוקצה בטלטול:
במוקצה לאכילה סבר לה כרבי יהודה. כלומר באיסור מוקצה לענין אכילה סבר לה כרבי יהודה דאסר לאוכלו ובאיסור מוקצה לטלטול סבר לה כרבי שמעון:
בר אוזא. שחוט:
משמשא לטולא. שלא יסריח:
ואמר להו רב חסדא חסרון כיס חזינא הכא. שאתם מניחים אותה בשמש ומתחמם וסלקוהו על פיו מחמה לצל:
באומצא. כשהוא חי אוכלין אותו. בלא מלח:
דג תפל אסור לטלטלו. דאינו ראוי לכלום ולכלבים לאו דעתיה למושדייה אבל מליח נאכל חי על ידי מלחו:
בשר תפוח. מסריח:
לחתול. לא מזיק ליה ארס דנחש שאף הנחשים היא אוכלת:
מפני הסכנה. שמא ישתה אדם מהם:

איתמר:

בְּשׂוֹר מְלִיחַ - מוֹתֵר לְטַלְטְלוֹ בְּשַׁבָּת.

בְּשׂוֹר תְּפֵל:

רַב הוֹנָא אָמַר: מוֹתֵר לְטַלְטְלוֹ,

רַב חֲסֵדָא אָמַר: אָסוּר לְטַלְטְלוֹ.

"רַב הוֹנָא אָמַר: מוֹתֵר לְטַלְטְלוֹ".

וְהָא רַב הוֹנָא - תְּלַמֵּיד דְּרַב הָוּה,

וְרַב - כְּרַבֵּי יְהוּדָה סְבִירָא לִיה, דְּאִית לִיה מוֹקְצָה!

בְּמוֹקְצָה לְאֲכִילָה - סָבַר לָהּ כְּרַבֵּי יְהוּדָה,

בְּמוֹקְצָה לְטַלְטֵל - סָבַר לָהּ כְּרַבֵּי שְׁמַעוֹן.

"רַב חֲסֵדָא אָמַר: אָסוּר לְטַלְטְלוֹ".

וְהָא רַב יִצְחָק בְּר אַמֵּי אִיקְלַע לְבֵי רַב חֲסֵדָא,

וְחָזָא הֵהוּא בְּר אוּזָא דְהוּו קָא מְטַלְטְלו לִיה מְשַׁמְשָׂא לְטוּלָא,

וְאָמַר רַב חֲסֵדָא: חֲסֵרוֹן כִּיס קָא חֲזִינְן הֵכָא!

שְׁאֵנִי בְּר אוּזָא, דְחָזִי לְאוּמְצָא.

תְּנֵנו רַבְּנֵנו:

"דָּג מְלִיחַ - מוֹתֵר לְטַלְטְלוֹ,

דָּג תְּפֵל - אָסוּר לְטַלְטְלוֹ.

בְּשׂוֹר, בֵּין תְּפֵל וּבֵין מְלִיחַ - מוֹתֵר לְטַלְטְלוֹ".⁵³²

תְּנֵנו רַבְּנֵנו:

"מְטַלְטְלִין אֶת הָעֲצָמוֹת - מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְאָכֵל לְכֻלָּבִים,

בְּשׂוֹר תְּפֹחַ - מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְאָכֵל לְחִיָּה,

מִיָּם מְגוּלִין - מִפְּנֵי שֶׁהוּ רְאוּיָן לְחֲתוּל.

רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר:

כֹּל עֲצָמֵן אָסוּר לְשִׁהוּתָן, מִפְּנֵי הַסְּכָנָה".

קכח, ב

⁵³² מסורת הש"ס מביא את המהרש"ל שלא גורס: "וסתמא כרבי שמעון". ועיין בתור"ה דג תפל.

כ"ט

12. קכח, ב

משנה

כופין את הסל לפני האפרוחים, כדי שיעלו וירדו.
תרגולת שברחה - דוחין אותה עד שתכנס.
מדדין עגליו וסויחין.
אשה מדדה את בנה.
אמר רבי יהודה:
אימתי?
בזמן שהיא נוטל אחת ומניח אחת,
אבל אם היה גורר - אסור.

גמרא

אמר רב יהודה אמר רב:
בהמה שנפלה לאמת המים -
מביא פרים וכסתות ומניח תחתיה,
ואם עלתה עלתה.

מיתבי:

"בהמה שנפלה לאמת המים - עושה לה פרנסה במקומה, בשביל שלא תמות."
"פרנסה" - אין,
"פרים וכסתות" - לא!

לא קשיא:

הא - דאפשר בפרנסה,
הא - דאי אפשר בפרנסה.

אפשר בפרנסה - אין
ואי לא - מביא פרים וכסתות ומניח תחתיה.

והא קא מבטל כלי מהיכנו!

סבר: מבטל כלי מהיכנו - דרבנן,
צער בעלי חיים - דאורייתא,
ואתי דאורייתא ודחי דרבנן.

מתני'

כופין סל בפני האפרוחים.
אשמעינן דכלי ניטל לדבר שאינו
ניטל בשבת ורבי יצחק משני לה
בפ"ג בצריך למקומו:
שברחה. מן הבית:
דוחין. בידיים:
מדדין עגלים. אוחו בצוארו
ובצדדין וגוררו ומסייעו ומנענע
לו ברגליו:
אשה מדדה את בנה. אוחזתו
בזרועותיו מאחוריו ומסייעתו
והוא מניע רגליו והולך:
שנוטל אחת ומניח אחת.
שהתינוק מניע את רגליו
כשמניח אחת מגביה אחת:
אבל גורר אסור. מפני
שנושאתו: גמי ואי לא כגון
שהמים עמוקין:
והא קמבטל כלי מהיכנו.
דמשהניחם תחתיה אין יכול
לטלטן דדומה לסותר בנין
מדרבנן:
צער בעלי חיים דאורייתא.
שנאמר עזוב תעזוב עמו ואיכא
מאן דדריש טעמא דקרא משום
צער בעלי חיים באלו מצואות
(בי"מ דף לב:).

13. קכח, ב

רש"י

מדדין לא. שלא יהא אוחזה בגפיה ורגליה נוגעין לארץ ומולכה:

דמקפיא נפשה. מגבתה עצמה מן הארץ ונמצא זה מטלטל אבל אוזים כשאווזין בגפיהן חן מהלכין ברגליהן ומיהו ברה"ר לא משום שמא יגביה מן הארץ ונמצא נושאן דסתמא כרבנן דפליגי עליה דרבי נתן בהמצניע (לעיל דף צד.) גבי המוציא חיה ועוף בין חייך בין שחוטין חייב והאשה מדדה את בנה אפילו ברה"ר דאי נמי מגביה ליה חי נושא את עצמו דהכי מוקמינן התם דבאדם מודו רבנן לרבי נתן:

מקפיא. כגון אקפו ידיכו דחגיגה (דף טז.):

אין עוקרין. רגליה לגמרי מן הארץ דמוקצה. היא לטלטלה:

דדויי מדדינן. אוחזה בשני צדדיה בידו ומדדה והוה טלטול טפי מדחיייה שדחפה מאחריה:

סיפא. דקתני דוחין אבל לא מדדין:

אתאן לתרנגולת. ורישא בשאר עופות:

לכבשינהו לכרעיה בארעא. כדי שיתכפלו ולא יוכל להתחזק עליהן:

אי נמי לידלינהו. יגביהנו שלא יהו רגליו נוגעות לארץ:

"תִּרְנַגּוּלַת שְׁבִרְחָה - דּוּחִין אוֹתָהּ עַד שְׁתַּבְּנִים."

"דוחין" - אין, מדדין - לא.

תנינא להא, דתנו רבנן:

"מדדין בהמה חיה ועוף בחצר, אבל לא את התרנגולת."

תרנגולת - מאי טעמא לא?

אמר אבוי:

משום דמקפיא נפשה.

תני חדא:

"מדדין בהמה וחיה ועוף בחצר, אבל לא ברשות הרבים,

והאשה מדדה את בנה ברשות הרבים, ואין צריך לומר בחצר."

ותניא אידך:

"אין עוקרין בהמה וחיה ועוף בחצר, אבל דוחין בהו שייבנסו."

הא גופא קשיא:

אמרת: "אין עוקרין" - אבל דדויי מדדינן, הדר אמרת: "דוחין" - אין, מדדין - לא!

אמר אבוי:

סיפא אתאן לתרנגולת.

אמר אבוי:

האי מאן דשחיט תרנגולת - לכבשינהו לכרעיה בארעא, אי נמי, נידל להו מידל, דדילמא מנח להו לטופריה בארעא, ועקר להו לסימנים.

רפ"י

14. קכח, ב

משנה

אין מילדין את הבהמה ביום טוב, אבל מסעדין.
 ומילדין את האשה בשבת, וקורין לה חכמה ממקום למקום,
 ומחללין עליה את השבת,
 וקושרין את הטיבור.
 רבי יוסי אומר:
 אף חותכין.
 וכל צרכי מילה - עושין בשבת.

גמרא

כיצד "מסעדין"?

רב יהודה אומר:
 אוהז את הולד שלא יפול לארץ.

רב נחמן אומר:
 דוחק בבשר כדי שיצא הולד.

תניא כוותיה דרב יהודה:
 "כיצד מסעדין?"

אוחזין את הולד שלא יפול לארץ, ונופח לו בחוטמו, ונותן לו דד לתוך פיו כדי שישק.
 אומר רבן שמעון בן גמליאל:
 מרחמין היינו על בהמה טהורה ביום טוב".

היכי עבד?

אמר אבוי:
 מביא בול של מלח, ומניח לה בתוך הרחם, כדי שתזכור צערה ותרחם עליו.
 ומזלפין מי שליא על גבי וולד, כדי שתריח ריחו ותרחם עליו.
 ודוקא טהורה,
 אבל טמאה - לא.

מאי טעמא "טמאה - לא"?

טמאה - לא מרחקא ולדא,
 ואי מרחקא ולדא - לא מקרבא.

מתני'

מסעדין. מפרש בגמרא:

חכמה. מילדת:

אין מילדין את הבהמה ביום

טוב. דאיכא טרחא יתירה:

אבל מסעדין. אותה ביי"ט:

ומילדין אשה בשבת. ואין

צריך לומר שמסעדין וכל שכן

ביום טוב:

וקושרין הטיבור. של וולד שהוא

ארוך שאם לא יתקשר ויכרד

בשום דבר יצאו מעיו אם יגביהו

התינוק:

גמ'

דוחק. בבשר של בהמה לפנים

שיהא הולד בולט לחוץ:

ונופח לו בחוטמו. שנחיריו

סתומין לו ברירין:

ונותן דד. של אמו בתוך פיו:

מרחמין. מאהבין את ולדה

עליה:

בול של מלח. מלא אגרוף דכייב

לה וזוכרת צער לידה ומרחמה

את הולד אם רחקתו:

מי שליא. שורין את השליא

במים:

לא מרחקה. אין דרכה לרחק:

רש"י

מביאה לה שמן. דרך רה"ר:
ביד. בכפה ולא בכלי דכמה
 דאפשר משנינון:
בשערה. סכה שערה שמן
 וכשבאה אצלה מקנחתו ואין
 כאן חילול שבת כיון שאין
 דרך הוצאה בכך:
פשיטא. דהא פקוח נפש דוחה
 שבת:
תיפוק ליה משום סחיטה.
 למה לא הביאה לה בכלי שלא
 תחלל שבת בהוצאה הכא נמי
 הא קמחללה בסחיטה:
אין סחיטה בשיער. שהוא
 קשה ואין בולע:
דרך שערה. כורכת הכלי
 בראשה בשערה:

15. קכח, ב

"מילדין את האשה בשבת, וקורין לה חכמה ממקום למקום,
 ומחללין עליה את השבת,
 וקושרין את הטיבור".

מכדי תנא ליה: "מילדין את האשה וקורין לה חכמה ממקום למקום",
 "ומחללין עליה את השבת" - לאתנויי מאי?

לאתנויי הא דתנו רבנן:

"אם היתה צריכה לנר - חבירתה מדלקת לה את הנר,
 ואם היתה צריכה לשמן - חבירתה מביאה לה שמן ביד,
 ואם אינו ספק ביד - מביאה בשערה,
 ואם אינו ספק בשערה - מביאה לה בבלי".

אמר מר:

"אם היתה צריכה לנר - חבירתה מדלקת לה את הנר".

פשיטא!

לא צריכא בסומא,

מהו דתימא: כיון דלא חזיא - אסור,

קא משמע לן איתובי מיתבא דעתה.

סברא: אי איכא מידי חזיא חבירתה ועבדה לי.

"אם היתה צריכה לשמן - חבירתה מביאה לה שמן ביד,
 ואם אינו ספק ביד - מביאה בשערה,
 ואם אינו ספק בשערה - מביאה לה בבלי".

תיפוק ליה משום סחיטה!

רבה ורב יוסף דאמרי תרנייהו:

אין סחיטה בשיער.

רב אשי אמר:

אפילו תימא: יש סחיטה בשיער - מביאה לה בכלי דרך שערה,
 דכמה דאפשר לשנויי משנינון.

רש"י

חיה. יולדת :
 קבר. בית הרחם :
 צריכה אני. לחילול :
 בין שאמרה אין צריכה אני.
 וחברותיה אומרות שהיא
 צריכה מחללין :

16. קכח, ב - קכט, א

אמר רב יהודה אמר שמואל:
 חיה:

כל זמן שהקבר פתוח - בין אמרה: "צריכה אני",
 בין לא אמרה: "צריכה אני" - מחללין עליה את השבת.

קכט, א נסתם הקבר - בין אמרה: "צריכה אני",
 בין לא אמרה: "צריכה אני" - אין מחללין עליה את השבת.

רב אשי מתני הכי.

מר זוטרא מתני הכי:

אמר רב יהודה אמר שמואל:
 חיה:

כל זמן שהקבר פתוח - בין אמרה: "צריכה אני",
 ובין אמרה: "אין צריכה אני" - מחללין עליה את השבת.

נסתם הקבר - אמרה: "צריכה אני" - מחללין עליה את השבת.
 לא אמרה: "צריכה אני" - אין מחללין עליה את השבת.

אמר ליה רבינא למרימר:

מר זוטרא - מתני לקולא,
 ורב אשי - מתני לחומרא.
 הלכתא כמאן?

אמר ליה:

הלכה כמר זוטרא,
 ספק נפשות - להקל.

17. קכט, א

כ"י

באגפיה. בזרועותיה שאינה יכולה להלך: **חיה ג' ימים וז' ימים ול' יום.** הוזכרו בה לחילוק הלכות חילול שבת ל' מזו עד השלמת ל' וכן ז' מגי עד השלמת ז': **כל צרכי חולה.** והא חיה עד ל' יום סתמא חולה היא: **דבר שאין בו סכנה.** חולה שאם לא יעשו לו רפואה זו אין מסוכן למות ומי"מ צריך הוא לה: **אומר לארמאי ועושה.** אבל דבר שיש בו סכנה ישראל עצמו עושה לו:

מאימתי "פתיחת הקבר"?

אמר אבוי:

משעה שתשב על המשבר.

רב הונא בריה דרב יהושע אומר:

משעה שהדם שותת ויורד.

ואמרי לה:

משעה שחברותיה נושאות אותה באגפיה.

עד מתי "פתיחת הקבר"?

אמר אבוי:

שלישה ימים.

רבא אומר משמיה דרב יהודה:

שבעה.

ואמרי לה:

שלושים.

אמרי נהרדעי:

חיה: שלישה, שבעה ושלושים.

שלישה - בין אמרה "צריכה אני", ובין אמרה "לא צריכה אני" - מחללין עליה את השבת.

שבעה - אמרה: "צריכה אני" - מחללין עליה את השבת,

אמרה "לא צריכה אני" - אין מחללין עליה את השבת.

שלושים - אפילו אמרה "צריכה אני" - אין מחללין עליה את השבת,

אבל עושין על ידי ארמאי.

כדרב עולא בריה דרב עילאי,

דאמר: כל צרכי חולה - נעשין על ידי ארמאי בשבת,

וכדרב המנונא.

דאמר רב המנונא:

דבר שאין בו סכנה - אומר לגוי ועושה.

רש"י

לטבילה. עד לי יום לא תטבול
מפני הצינה:
שאינ בעלה עמה. והיא טובלת
לטהרות: בעלה מחממה לאחר
טבילה בתשמיש והגוף מתחמם
מן הגוף:
מדורה. היסק גדול:
הקיי דם. וכ"ש חולה:

18. קכט, א

אמר רב יהודה אמר שמואל:
לחיה - שלשים יום.

למאי הלכתא?

אמרי נהרדעי:
לטבילה.

אמר רבא:
לא אמרו אלא שאין בעלה עמה,
אבל בעלה עמה - בעלה מחממה.

כי הא דברתיה דרב חסדא טבילה בגו תלתין יומין, שלא בפני בעלה, ואצטניאתה,
ואמטוי לערסה בתריה דרבא לפומבדיתא.

אמר רב יהודה אמר שמואל:
עושין מדורה לחיה בשבת (בימות הגשמים).

סבור מינה: לחיה - אין, לחולה - לא,
בימות הגשמים - אין, בימות החמה - לא.

(ולא היא,
לא שנא חיה ולא שנא חולה,
לא שנא בימות הגשמים ולא שנא בימות החמה.)

מדאתמר:
אמר רב חייא בר אבין אמר שמואל:
הקיי דם ונצטנו - עושין לו מדורה אפילו בתקופת תמוז.

19. קכט, א

רש"י

ליה תכתקא דשאגא. לא מצאו עצים מוכנים להיסק ביום הקזה וצוה ובקעו כסא של תדהר שהוא מעולה בדמים: פתורא דיונה. מין ארו הוא ורבינו הלוי אמר בו"ש {אשכרוע}: רבא צלחו ליה שרשיפא. ספסל:

[אתמר:]

אמר רב חייה בר אבין אמר שמואל: הקיז דם ונצטנו - עושין לו מדורה אפילו בתקופת תמוז].

שמואל - צלחו ליה תכתקא דשאגא.
רב יהודה - צלחו ליה פתורא דיונה.
לרבה - צלחו ליה שרשיפא.

ואמר ליה אביי לרבה:
והא קעבר מר משום: "בל תנשחית!"

אמר ליה:
"בל תנשחית" דגופאי - עדיף לי.

20. קכט, א-ב

אמר רב יהודה אמר רב:

לעולם ימכור אדם קורות ביתו, ויקח מנעלים לרגליו.

הקיו דם ואין לו מה יאכל - ימכור מנעלים שברגליו ויספיק מהן צרכי סעודה.

מאי "צרכי סעודה"?

רב אמר:

בשר.

ושמואל אמר:

יין.

"רב אמר: בשר" - נפשא חלף נפשא.

"ושמואל אמר: יין" - סומקא חלף סומקא.

(סימן "שנמסר" - שמואל, רבי יוחנן, רב נחמן, רב יוסף, רבה).

שמואל ביומא דעבד מילתא - עבדי ליה תבשילא דטחלי.

רבי יוחנן - שתי עד דנפיק תיהא מאוניה.

ורב נחמן - שתי עד דקפי טחליה.

רב יוסף - שתי עד דנפיק מריבדא דכוסילתא.

רבא - מהדר אחמרא בר תלתא טרפי.

אמר להו רב נחמן בר יצחק לרבנן:

במטותא מיניכו, ביומא דהקנה אמרו לביתיכו: נחמן אקלע לגבן.

וכולוהו אערומי - אסירי, בר מהאי ערמה - דשרי:

מאן דעביד מילתא ולא אפשר ליה:

לישקול זוזא מכא ולזיל לישב חנותא, עד דטעים שיעור רביעתא.

ואי לא - ליכול שב תמרי אוקמתא, ולישוף מישחא בצידעיה, וניגני בשמשא.

אבלט אשפחיה לשמואל דגני בשמשא.

אמר ליה: חפימא דיהודאי, בישא מי הוי טבא?

אמר ליה: יומא דהקנה הוא.

ולא היא,

אלא איכא יומא דמעלי בה שמשא בכוליה שתא - יומא דנפלה ביה תקופת תמוז,

וסבר: לא איגלי ליה.

(היקל ברוח טעמא שעה - סימן)

רב ושמואל דאמרי תרוייהו:

כל המקיל בסעודת הקזת דם - מקילין לו מזונותיו מן השמים,

ואומרים: הוא על חזיו לא חס, אני אחוס עליו?!

כ"י

ויקח מנעלים. שאין לך ביזוי מן

המהלך יחף בשוק:

(מאי) צרכי סעודה. (צרכי) סעודת

הקזה:

ביומא דמלתא. דהקזה:

דטחלי. טחול סומקא חלף

סומקא:

עד דנפיק תיהי. הריח:

מאוניה. מאזניו מריחין היין:

מריבדא דכוסילתא. נקבי כלי

האומן שבבשרו פלימייא

{פלימייא: איזמל (להקזת

דם):}

עד דקפי טחליה. טחול שלו צף

ביין:

בר תלתא טרפי. בן ג' שנים

שטענה אמו משנקלט ג' עלין

חדשין:

לרבנן. לתלמידיו:

אמרו נחמן איקלע לגבן. הרבו

בסעודה כאילו אני סועד אצלכם:

בר מההיא ערמה: דמפרש ואזיל:

ולא אפשר ליה. לקנות יין:

לשקול זוזא מכא. זוז רע ופחות

שאינו יוצא בהוצאה:

ולזיל לישב חנותא. ודרך

הלוקחים לטועמו תחלה שיהא

טוב ויטעום וכשיתן לו הזוז

והחנווני ימצאנו רע ולא יקבלנו

והוא ילך לחנות אחרת ויעשה כן:

ואי לא. דאין לו זוז רע:

ולישוף משחא בצידעיה. ברקתו

והתמרים והשומן מחממין אותו:

ליה תכתקא דשאגא. לא מצאו

עצים מוכנים להיסק ביום הקזה

וצוה ובקעו כסא של תדהר שהוא

מעולה בדמים:

פתורא דיונה. מין ארז הוא ורבינו

הלוי אמר בוי"ש {אשכרוע}:

רבא צלחו ליה שרשיפא. ספסל:

ויקח מנעלים. שאין לך ביזוי מן

המהלך יחף בשוק:

(מאי) צרכי סעודה. (צרכי) סעודת

הקזה:

ביומא דמלתא. דהקזה:

דטחלי. טחול סומקא חלף

סומקא:

עד דנפיק תיהי. הריח:

מאוניה. מאזניו מריחין היין:

מריבדא דכוסילתא. נקבי כלי

האומן שבבשרו פלימייא

{פלימייא: איזמל (להקזת

דם):}

עד דקפי טחליה. טחול שלו צף

ביין:

בר תלתא טרפי. בן ג' שנים

שטענה אמו משנקלט ג' עלין

חדשין: לרבנן. לתלמידיו:

אמרו נחמן איקלע לגבן. הרבו

בסעודה כאילו אני סועד אצלכם:

בר מההיא ערמה: דמפרש ואזיל:

ולא אפשר ליה. לקנות יין:

לשקול זוזא מכא. זוז רע ופחות

שאינו יוצא בהוצאה:

ולזיל לישב חנותא. ודרך

הלוקחים לטועמו תחלה שיהא

טוב ויטעום וכשיתן לו הזוז

והחנווני ימצאנו רע ולא יקבלנו

והוא ילך לחנות אחרת ויעשה כן:

ואי לא. דאין לו זוז רע:

ולישוף משחא בצידעיה. ברקתו

והתמרים והשומן מחממין אותו:

בישא מי הוה טבא. חום השמש

שהוא קשה לאדם כלום מטיב לו:

כָּט"ו

היכא דכריך זיקא. אינדרו"ן שיש בו חלונות והרוח נכנסת בהם נכרכת ומתגלגלת באינדרו"ן:

דילמא שפי ליה אומנא. מריקו מדמו כמו השופה יין לחבירו (ב"מ דף ס.).

ומוקי ליה ארביעתא. לא הניח בו דם אלא כדי חייו דהיינו רביעית והדר אתי ליה זיקא ושייף ליה מדם הנותר בגופו ומחסרו משיעורו ומסתכן:

שב לביני ואריחא. עובי החומה ז' לבינים מוטלין לרחבן זה אצל זה דכל לבינה ג"ט ואריחא אריח חצי לבינה טפח ומחצה:

ארגיש בנפשיה. הרגיש בעצמו שהוא נחלש:

חסר חד אריחא. החומה היתה חסירה מעוביה אריח:

בדבר אחר. חזיר:

קשה לדבר אחר. צרעת שהחזירים מנוגעים הם כדאמרינן בקדושין (ד' מט.): יי קבים נגעים ירדו לעולם תשעה נטלו חזירים:

אכל ועמד. מהר לעמוד פתאום אחר שאכל שובעו:

רב ושמואל דאמרי תרוייהו:

האי מאן דעביד מילתא - לא ליתיב היכא דכריך זיקא, דילמא שפי ליה אומנא ומוקים ליה ארביעתא, ואתי זיקא ושאיף מיניה, ואתי לידי סכנה.

שמואל הוה רגיל ועבד מילתא בביתא דשב לביניא ואריחא, יומא חדא עבד, וארגיש בנפשיה. בדיק, וחסר חד אריכא.

רב ושמואל דאמרי תרוייהו:

האי מאן דעביד מילתא - ליטעום מידי והדר ליפוק. דאי לא טעים מידי:

אי פגע בשכבא - ירקא אפיה.

אי פגע במאן דקטל נפשא - מית.

אי פגע בדבר אחר - קשה לדבר אחר. **קטב,**

רב ושמואל דאמרי תרוייהו:

האי מאן דעביד מילתא - לישיה פורתא והדר ליקום, דאמר מר:

"חמישה דברים קרובין למיתה יותר מן החיים, ואלו הן: אכל ועמד,

שתה ועמד,

ישן ועמד,

הקין דם ועמד,

שימש מטתו ועמד.

21. קכט, ב

כ"י

פורסא דדמא. זמן הקזה כמו בפורס הפסח (שקלים פ"ג מ"א):

בין הפרקים. פירקי שנותיו כגון לאחר מי שנה:

ימעט. בהקזה לא יקזו בכל חדש אלא לבי חדשים:

ובין הפרקים יחזור וימעט. לאחר ששים יקזו לגי חדשים לפי שאין כחו עליו ואין דמו חס וגופו מצטטן כשמחסר דמו:

שב"ד של מעלה ושל מטה שוין. אדם נדון בכל יום וב"ד יושבין בעירות בבי ובהי מתקנת עזרא ואילך (בי"ק ד' פב.) וכיון דיום הדין ופקידה היא עונותיו נזכרים:

דקיימא ליה מאדים בזווי.

שמזל מאדים משמש בו בשעות זוגות ומזל מאדים ממונה על החרב ועל הדבר ועל הפורעניות והזוגות קשין שהן רשות לשדים כדאמר בפסחים (ד' קי:): והפורעניות מוכנין שצ"מ חנכ"ל סדר השעות כשנתלו המאורות והמזלות שעה ראשונה של ד' בשבת שימש שבתאי ובשניה צדק ואחריו מאדים ואחריו חמה ואחריו נוגה ואחריו כוכב לז' השעות וחוזרים חלילה לעולם נמצא בסדר זה לעולם סימני מזלות המשמשין בתחלת לילי השבוע כצנ"ש חל"ם מוצאי שבת שעה ראשונה שלו כוכב תחלת ליל שני צדק וכן בסדר הזה וסדר תחלת סימני הימים חל"ם כצנ"ש שעה ראשונה של אחד בשבת חמה ושל שני בשבת לבנה ושל שלישי בשבת מאדים נמצא מאדים חוזר בו חלילה בשעה שמינית ביום והיא זוגות אבל שאר ימים אין מאדים בזוגות שלהם אם לא בלילה ובלילה אין דרך לחקזו:

מעלי שבתא נמי קיימא מאדים בזווי. שהרי שעה ראשונה של יום נוגה לפי הסדר של חל"ם כצנ"ש תחלת הימים וכיון שתחלתו נוגה וסדר הליכתו שצ"ם חנכ"ל נמצאו מתחילין לחזור חלילה בשעה רביעית נמצא מאדים בשעה ששית:

כיון דדשו ביה רבים. הורגלו בו מפני דוחקן שיהיו קרובים לסעודת שבת ואמרינן בפירקין דלעיל (ד' קיר:) כבוד שבת בדגים גדולים ובמסכת ע"ז (ד' כט:) אמרינן שני לדם דג:

ארבע דהוא ד'. ד' בשבת שהוא ד' לחדש או ארביסר לחדש או כ"ד לחדש כולהון קשה להקזה:

ד' דליכא ד' בתריה. שאין ד' ימים עד סוף החדש ואיכא דאמרי דליכא ד' בשבת בתריה באותו חדש ואינו כן: הי"ג ר"ח ושני לו חולשא שלישי לו סכנתא:

אמר שמואל:

פורסא דדמא - כל תלתין יומין.

ובין הפרקים - ימעט,

ובין הפרקים - יחזור וימעט.

ואמר שמואל:

פורסא דדמא - חד בשבתא,

ארבעה,

ומעלי שבתא.

אבל שני וחמישי - לא.

דאמר מר:

מי שיש לו זכות אבות - יקזו דם בשני ובחמישי,

שביית דין של מעלה ושל מטה שוין כאחד.

בתלתא בשבתא - מאי טעמא לא?

משום דקיימא ליה מאדים בזווי.

מעלי שבתא - נמי קיימא בזווי!

כיון דדשו ביה רבים - "שמור פתאים ה" ⁵³³ (תהלים קטז, ו).

אמר שמואל:

ארבעה דהוא ארבעה,

ארבעה דהוא ארביסר,

ארבעה דהוא עשרים וארבעה,

ארבעה דליכא ארבע בתריה - סכנתא.

ראש חודש ושני לו - חולשא.

שלישי לו - ספנה.

מעלי יומא טבא - חולשא.

מעלי יומא דעצרתא - סכנתא.

וגזרו רבנן אפוליהו מעלי יומא טבא - משום יומא טבא דעצרת,

דנפיק ביה זיקא, ושמייה טבות,

דאי לא קבלו ישראל תורה - הוה טבח להו לבשריהו ולידמיהו.

רש"י

אכל חטה והקיז דם לא הקיז
אלא לחטה. שהאוכל מכביד את
האדם והקזה שאחר אכילה
אינו מועיל אלא לאותו כובד:
וה"מ. במקו לרפואה:
אבל אקולי. מי שיש לו דם
המכביד עליו אפי' לאחר אכילה
מקיז ומיקל:

22. קכט, ב

אמר שמואל:

אכל חטה, והקיז דם - לא הקיז אלא לאותה חטה.
והני מילי לרפואה,
אבל לאוקולי מיקיל.

המקיז דם:

שתייה - לא לתר.
אכילה - עד חצי מיל.

איבעיא להו:

"שתייה - לא לתר" - מעלי,
אבל בתר הכי - קשי,
או דילמא:
לא קשי ולא מעלי?

תיקו.

איבעיא להו:

"אכילה - עד חצי מיל" - הוא דקמעלי,
הא בתר הכי ומקמי הכי - קשי,
או דילמא:
לא קשי ולא מעלי?

תיקו.

רש"י

מאה רישי בזוזא. כלומר אם יהיו בזול מאד קנה ראשי בהמה ואם לאו אל תקח שאינן בריאין לאכול:
מאה קרי. דלועין:
מאה שפמי. כמו על שפם (ויקרא יט) גרוינינין {גירנו"ן}:
שפם (כאן במובן: פרצוף של חיה) {בלעז שפתים של בהמה:
יומא דמפגרי ביה רבנן. שהיו התלמידים מתעצלין מלבא בבית המדרש קרי ליה יומא דשפמי כלומר היום הזה אבד לו ואין בו תועלת:

23. קכט, ב

מכריז רב:

מאה קרי - בזוזא,

מאה רישי - בזוזא.

מאה שפמי - ולא כלום.

אמר רב יוסף:

כי הוינן בי רב הונא,

יומא דמפגרי ביה רבנן, אמרי:

האי דנא יומא דשפמי הוא, ולא ידענא מאי קאמרי.

24. קכט, ב

רש"י

וטומנין את השליא. כדמפרש רשב"ג שהיא רפואה להתחמם הולד:
 ספוגין של צמר. צמר מנופץ:
 של שני תינוקות. תאומים וקשורין טבורן זה בזה:
 משום דמנתחי מהדדי. זה אילך וזה אילך ונמצאו מסוכנין:

"וקושרין הטבור".

תנו רבנן:

"קושרין הטבור.

רבי יוסי אומר:

אף חותכין.

וטומנין השליא כדי שיחם הולד.

אמר רבן שמעון בן גמליאל:

בנות מלכים - טומנות בספלים של שמן,

בנות עשירים - בספוגים של צמר,

בנות עניים - במוכין".

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבונה אמר רב:

הלכה כרבי יוסי.

ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבונה אמר רב:

מודים חכמים לרבי יוסי בטבור של שני תינוקות, שחותכין.

מאי טעמא?

דמנתחי אהדדי.

25. קכט, ב

רפ"י

בפרשת תוכחה. שהוכיח יחזקאל לישראל את חסדי הקב"ה שעמך: **תוכחה.** לשון לנו ונוכחה (ישעיה א) להתוכח ולהודיע מי הוא שסרח על שכנגדו: **למשעי.** לטוח ולהחליק בשר: **שמולחין.** ובשרו מתקשה: **מלפנין.** אנמלוי"ן **{אינמילולי"ר: לחתל [וראה סוטה יא:]}** בלע"ז ולא היינו אסובי ינוקא דאמרן לעיל בפרק כל הכלים (דף קכג.) דהא שמעינן ליה לרב נחמן דאסר אלא לפופי בעלמא כמו שעושין בחגורות ופסיקאות:

הדרן עלך מפנין

ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבון אמר רב:

כל האמור בפרשת תוכחה (יחזקאל, טז) 534 - עושין לחיה בשבת,

שנאמר: "ומולדותיה ביום הולדת אותה לא כרת שרה,

ובמים לא רחצת למשעי, והמלח לא המלחת, והחתל לא התלת" (יחזקאל טז, ד).

"ומולדותיה ביום הולדת" - מכאן שמ"לדים את הולד בשבת,

"לא כרת שרה" - מכאן שחוחכין הטבור בשבת,

"ובמים לא רחצת למשעי" - מכאן שרוחצין הולד בשבת.

"והמלח לא המלחת" - מכאן שמולחין הולד בשבת.

"והחתל לא התלת" - מכאן שמלפפין הולד בשבת.

534 {א} ויהי דבר ה' אלי לאמר: {ב} בן אדם הודיע את ירושלים את תועבתיה: {ג} ואמרת פה אמר אדני ה' לירושלם מכתותיה ומולדותיה מארץ הפנעני אביה האמרי ואמר חתי: {ד} ומולדותיה ביום הולדת אותה לא כרת שרה ובמים לא רחצת למשעי והמלח לא המלחת והחתל לא התלת: {ה} לא חסה עליו עין לעשות לה אחת מאלה המלחה עליו ותשלמי אל פני השדה בגלגל נפשך ביום הולדת אותה: {ו} ואעבר עליו ואראך מתבוססת בדמיוך ואמר לך בדמיוך חיי ואמר לך בדמיוך חיי: {ז} רבבה עצמת השדה נתתה ותרבי ותגדלי ותבאי בעדי עדיים שדים נכנו ושערך צמח ואת ערם ועריה: {ח} ואעבר עליו ואראך והנה עתה עת דדים ואפרש נפמי עליו ואכסה ערותך ואשבע לך ואבוא בכרית אתך נאם אדני ה' ותהיי לי: {ט} וארחצך במים ואשטך דמיוך מעליו ואסכך בשמון: {י} ואלבישך רקמה ואנעלך תחש ואחבשך בשיש ואכסך משי: {יא} ואעדה עדי ואתנה צמידים על ידך ורביד על גרוגך: {יב} ואתן נום על אפך ועגילים על אוזניך ועטרת תפארת בראשך: {יג} ותעדי זהב וכסף ומלבושך שש ומשי ורקמה סלת ודבש ושמן אכלת ותיפי במאד מאד ותצליחי למלוכה: {יד} ויצא לך שם בגוים בנפך מי כליל הוא בהדרי אשר שמתי עליו נאם אדני ה': {טו} ותבטחי בנפך ותזני על שמך ותשפכי את תנונתך על כל עובר לו יחי: {טז} ותקחי מבגדיך ותעשי לך בנות טלאות ותזני עליהם לא באות ולא יהיה: {יז} ותקחי כלי תפארתך מזהבי ומכספי אשר נתתי לך ותעשי לך צלמי זכר ותזני בס: {יח} ותקחי את בגדי רקמתך ותכסים ושמי וקטרתך נתת לפנייהם: {יט} ולחמי אשר נתתי לך סלת ושמן ודבש האכלתיך ונתתיהו לפנייהם לריח ניחח ויהי נאם אדני ה': {כ} ותקחי את בנך ואת בנותיה אשר ילדת לי ותנחיהם להם לאכול המעט מתנונתך: {כא} ותשחטי את בני ותתנים בהעביר אותם להם: {כב} ואת כל תועבתך ותזנותך לא זכרת את ימי נעורייך בהיותך ערם ועריה מתבוססת בדמך היית: {כג} ויהי אחרי כל רעתך אוי אוי לך נאם אדני ה': {כד} ותבני לך גב ותעשי לך רמה בכל רחוב: {כה} אל כל ראש דרך בנית רמתך ותתעבי את יפך ותפשקי את רגליך לכל עובר ותרבי את תנונתך: {כו} ותזני אל בני מצרים שכנך גדלי בשר ותרבי את תנונתך להכעיסני: {כז} והנה נטיתי ידי עליו ואגרע חקך ואתנך בנפש שואותיה בנות פלשתים הנכלמות מדרבך ומה: {כח} ותזני אל בני אשור מפלתי שמעתך ותזנים וגם לא שבעת: {כט} ותרבי את תנונתך אל ארץ מצרן פשדימה וגם בואת לא שבעת: {ל} מה אמלה לבתך נאם אדני ה' בעשותך את כל אלה מעשה אשה וזנה שלטת: {לא} בבנותיה גבר בראש כל דרך ורמתך עשית בכל רחוב ולא היית פזונה לקלט אתן: {לב} האשה המנאפת תחת אישה תקח את זרים: {לג} לכל זנות יתנו נדה ואת נתת את נדנך לכל מאהבך ותשחדי אותם לבוא אלך מסביב בתנותיה: {לד} ויהי בך הפך מן הנשים בתנותיה ואחריו לא זונה ובתתך אתן ואתן לא נתן לך ותהי להפך: {לה} לכן זונה שמעי דבר ה': {לו} מה אמר אדני ה' יען השפך נחשתך ותגלה ערותך בתנותיה על מאהבך ועל כל גלולי תועבותיה וכדמי בנך אשר נתת להם: {לז} לכן הנני מקבץ את כל מאהבך אשר ערבת עליהם ואת כל אשר אהבת על כל אשר שונאת וקבצתי אתם עליו מסביב וגיליתי ערותך אלהם וראו את כל ערותך: {לח} ושפטתך משפטי נאפות ושפכת דם ונתתיה דם חמה וקנאה: {לט} ונתתי אותך בידם והרסו גבר ונצתו רמתך והפשיתו אותך בגדיך ולקחו כלי תפארתך והניחו עירם ועריה: {מ} והעלו עליו קהל ורגמו אותך באבן ובתקוף בהרבותם: {מא} ושקפו בתיך באש ועשו בך שפטים לעיני נשים רבות והשבתוך מוזהר וגם אתן לא תתני עוד: {מב} והנחתי חמתי בך וסרה קנאתי ממך ושקטתי ולא אכעס עוד: {מג} יען אשר לא זכרת את ימי נעורייך ותרגזי לי בכל אלה וגם אני הא דרפך בראש נתתי נאם אדני ה' ולא עשית את הזמה על כל תועבתך: {מד} הנה כל המשל עליו ימשל לאמר כאמה בתה: {מה} בת אמה את געלת אישה ובניה ואחות אחותך את אשר געלו אנשיהו ובניהו אמרן חתי ואבינו אמרי: {מו} ואחותך הגדולה שמרון היא ובנותיה היושבת על שמואלך ואחותך הקטנה ממך היושבת מימיניך סדם ובנותיה: {מז} ולא בדרכיהו חלפת ובתועבותיה עשית כמעט קט ותשחתי מהן בכל דרכך: {מח} חיי אני נאם אדני ה' אם עשית סדם אחותך היא ובנותיה פאשר עשית את ובנותיה: {מט} הנה זה היה עון סדם אחותך גאון שבעת להם ושלות השקט היה לה ולבנותיה ויד עני ואביון לא החזיקה: {נ} והגבהיה ותעשינה תועבה לפני ואסיר אתהן פאשר ראיתי: {ס} {נא} ושמרון כחצי הטאתך לא חטאה ותרבי את תועבותיה מהנה ותצדקי את אחותך בכל תועבותיה אשר עשית: {נב} גם את שאי כלמתך אשר פללת לאחותך בחטאתך אשר העתבת מהן תצדקנה ממך וגם את בושי ושיא כלמתך בצדקתך אחיותך: {נג} ושבתך את שבות סדם ובנותיה ואת שבות שמרון ובנותיה ושבות שביתיך בתוכהנה: {נד} למען תשיא כלמתך ונכלמת מכל אשר עשית בבחמך אתן: {נה} ואחותך סדם ובנותיה תשבן לקדמתן ושמרון ובנותיה תשבן לקדמתן ואת ובנותיה תשבנה לקדמתן: {נו} ולוא היתה סדם אחותך לשמועה בפיך ביום גאונך: {נז} בטרם תגלה רעתך כמו עת חרפת בנות ארם וכל סביבותיה בנות פלשתים השאטות אותך מסביב: {נח} את זמתך ואת תועבותך את נשאתים נאם ה': {נט} כי מה אמר אדני ה' ועשיתי אותך פאשר עשית אשר בזית אלה להפך ברית: {ס} וזכרתי אני את בריתי אותך בימי נעורייך והקמותי לך ברית עולם: {סא} וזכרת את דמיך ונכלמת בקחתך את אחותך הגדולה ממך אל הקטנות ממך ונתתי אתהן לך לבנות ולא מבריתך: {סב} והקמותי אני את בריתי אתך וידעת מי אני ה': {סג} למען תזכרי ובשתי ולא יהיה לך עוד פתחון פה מפני כלמתך בכפרי לך לכל אשר עשית נאם אדני ה': {סד}